

1. Músser

Sarraïns i contraban



Accés directe:

A l'N-260, a 300 m de Martinet en direcció a la Seu d'Urgell, ens desviem a la dreta per seguir l'LV-4036. La carretera és estreta i amb revolts. A 1,4 km trobem el balneari de Senillers i a 3,6 km una desviació a l'esquerra. La carretera local ens duu al proper poble de Músser, situat només a 2,9 km.



Entre pastures i boscos, a 1.305 m d'altitud damunt l'esquenall de la serra de l'Alziner a i amb el Cadí a migjorn com a teló de fons, Músser és un poble poc modificat en l'aspecte urbanístic. Passejant pels seus carrerons i la petita plaça Major, assaborirem encara l'essència de la vida rural pirinenca.

LA FILLA DEL REI MORO

Diuen que a Músser hi havia hagut un castell que va fer edificar el sobirà musulmà Musà II, el qual tenia una filla de gran bellesa, coneguda amb el nom d'Oria ben Musà. **Aquesta princesa, en el setge cristià que posà fi**

al domini sarraí a la contrada, va morir en llançar-se des d'una torre. Cal reconèixer que altres versions de la llegenda s'expliquen arreu de Catalunya, però serveix de fonament per a alguns etimologistes a l'hora de justificar el topònim.

Segons els experts, **l'origen de la població es remunta al neolític.** Al segle X consta com a *Munciar* i més endavant, en l'XI, *Muzar* i *Mucer*. Podria ser que el nom *Músser* fos preromà bascoide i derivés de *muncar* (espadat de muntanya), si bé alguns, com hem explicat, el relacionen amb *Mussa*, nom propi àrab, i *mus* (ratolí, en llatí).

ARGOLLES, VINYES I FORMATGES

L'església parroquial de **Sant Fruitós**, romànica del segle XI, adornada amb arcades llombardes, és un edifici remarcable. La veurem al capdamunt d'un carreró. Però el que més destaca del poble són els carrers i la plaça Major, on a la paret d'una de les cases **hi havia hagut una argolla per estacar-hi lladres i delinqüents.** Aquest tipus de justícia ja es feia servir a l'edat mitjana, tot i que l'exhibició pública de malfactors té un lligam estret amb el bandolerisme dels segles XVI i XVII, especialment fort a la Cerdanya. Així mateix, **l'any 1926 Músser era l'únic poble cerdà on es conreava la vinya.** Topònims propers com les Vinyes, Mig Vi o els Vinyals ho evidencien. Avui, al poble, hi ha una petita indústria de formatge de cabra artesanal.

LA LÍNEA PIRINEOS

A mitja hora de la població, seguint una pista que va a la collada de Músser, hi ha un niu de metralladores. És al cim del roc de l'Àliga (1.363 m), que domina l'estret del Baridà. La fortificació s'integra dins d'una línia defensiva que va construir l'exèrcit espanyol després de la Guerra Civil, coneguda popularment com a "Línea Gutiérrez" per la quantitat de soldats castellans i asturians que hi treballaven. Aquesta línia abasta tots els Piri-

neus però incideix de manera especial en la Cerdanya, atès que és un lloc de pas fàcil per travessar la carena de la serralada. **En l'aspecte militar, la plana cerdana es considerava perduda i la resistència es concentrava al Baridà,** on hi ha construïts la majoria dels nius, alguns dels quals ben visibles des de la mateixa N-260 de Martinet a la Seu d'Urgell.

EL PONT DEL DIABLE

Al camí vell de Músser a Lles hi ha el pont del Diable. Es diu que cada vespre s'hi passeja el dimoni, que en forma de bola de foc impedeix el pas dels vianants. **Altres, però, atribueixen als "paquetaires" la llum misteriosa.** Per la proximitat amb Andorra, Músser i els pobles de la rodalia tenen una relació estreta amb el contraban dels anys quaranta i cinquanta. Aquest comerç va suposar una ajuda substancial a la difícil situació econòmica de moltes famílies pirinenques durant la postguerra.



Casa de Músser.

Ruta 1. De Martinet a Arànsers passant per Músser

Ruta: Martinet - Senillers - Músser - Traverseres - Arànsers
Recorregut: 19,7 km
Temps: un dia

• Arribem a **Martinet** per l'N-260 venint de Puigcerdà o el túnel del Cadí. Cap del municipi de Montellà i Martinet, a la riba dreta del **Segre**, aquesta població és una de les més modernes de la comarca, ja que està documentada a partir del segle XVI. Va néixer per haver-hi hagut una farga que depenia de **Montellà**. A 950 m d'altitud, gaudeix d'un clima benigne. L'emplaçament a la carretera l'ha convertit en el centre comercial de la subcomarca del Baridà, a cavall entre la Cerdanya i



l'Alt Urgell. El seu carrer del Segre ens permetrà fer una passejada còmoda al peu de façanes sentint alhora la remor de l'aigua. Prop del curs fluvial hi veurem la **Casa del**

Riu, exposició de flora i fauna fluvials, gestionada per l'Ajuntament i el Parc Natural del Cadí-Moixeró.

• Seguint l'N-260 en direcció a la Seu d'Urgell, a 300 m trobem una desviació a la dreta. Es tracta de l'LV-4036, que va a Lles. De seguida comença a guanyar altitud. A 1,5 km, ja en terme municipal de Lles de Cerdanya, hi ha el **balneari de Senillers**, el qual es coneixia abans com a Caldes de Músser. Recomanat com a centre de recuperació per a malalts de paraplegia i restaurat no fa gaire, aprofita les aigües de cinc fonts. Val la pena endinsar-se per l'interior del recinte i fer un volt pels jardins.

• A 2,2 km veiem a l'esquerra una altra desviació, que creua el riu d'Arànsers per un pont. Uns revolts posteriors, amb un panorama excel·lent del Cadí, duen a **Músser**, des d'on podríem pujar a Arànsers per una pista apta per a automòbils, generalment en bon estat. Si preferim no fer-ho reculem fins a la desviació.



Vista d'Arànsers.

• Seguint l'LV-4036 fins a **Traverseres**, a 1,1 km i 1.150 m d'altitud. Cal destacar-hi les cases, moltes amb cobertes de teula i bells portals. Els experts diuen que aquí hi ha les ruïnes del castell de Miralles, que pertangué al vescomtat de Castellbò a l'edat mitjana. No ens perdem una passejada tranquil·la pels seus carrers.

• A 2,9 km ens desviem a l'esquerra, per una nova carretera local, que en 4,6 km ens deixa a **Arànsers** (1.493 m). Fins al 1966 va ser cap de municipi de Músser i Arànsers. La seva **església de Sant Martí**, romànica, és un edifici singular, tot i les reformes que s'hi van fer al segle XVIII. Arànsers —sovint escrit *Aransa* pels seus estadants, tal vegada per la pronúncia errònia que no poca gent fa del topònim— és també conegut per l'estació d'esquí nòrdic, on s'arriba per carretera asfaltada, i pels **estanyos de la Pera**, situats prop de la frontera amb Andorra. És recomanable conèixer el **camí vell** que uneix aquesta població amb Lles, totalment indicat; s'agafa prop del cementiri i, per pujada suau, passa per la **font de la Bassosa** i l'**ermita de Sant Cosme**.



Balneari de Senillers.

ALLOTJAMENT

HOTELS

Martinet:
 Hostal Cadí***.
 Segre, 50.
 973 515 025.

Arànsers:
 Fonda Cal Fuxet*.
 Calvari, s/n.
 973 515 122.
CASES DE PAGÈS
 Cal Mariano.
 973 515 191.
 Cal Sandic.
 973 515 193.

ALBERGS
 Can Ribals.
 Ctra. de Lles, km 1.
 973 515 214.

RESTAURANTS

Martinet:
 Boix. Ctra. N-260, km 204. Especialitats pròpies i de gastronomia típica cerdana. Menú. Obert cada dia.
 973 515 050.
 Balneari de Senillers:
 Sanillès. Ctra. de Lles, km 1,8. Especialitats pròpies i de cuina cerdana.
 973 515 266.

Músser:
 Fonda Campi.
 Pl. Major, s/n.
 Cuina casolana i típica cerdana.
 973 515 026.

Arànsers:
 Pas de la Pera.
 Pl. Carrer Clos, s/n.
 973 515 001.
 Cuina casolana.
 El Fornell. Estació d'esquí nòrdic d'Arànsers. Menú. Obert cada dia durant la temporada.
 Cuina casolana i carn a la brasa.
 973 293 051.

CALENDARI DE FESTES I FIRES

Martinet:
 Festa Major, 2n diumenge de juliol.
 Sant Sebastià, 20 de gener.
 Sant Eloi, festa petita, 1 de desembre.
 Festa del Llibre Pirinenc, 2n dissabte de maig.
Músser:
 Festa Major, 25 i 26 de maig.
Traverseres:
 Festa Major, 27 i 28 de juliol.
Arànsers:
 Festa Major, 20 i 21 de juliol.

DIES DE MERCAT

Martinet:
 dilluns.

GASOLINERES

Sant Anton. Ctra. N-260, km 205,7.
 973 515 086.

INFORMACIÓ TURÍSTICA

Ajuntament de Montellà i Martinet.
 Pl. Pere Sarret, 1.
 973 515 012.
Ajuntament de Lles de Cerdanya.
 Pl. Major, 1.
 973 515 047.
Oficina Comarcal de Turisme de la Cerdanya.
 Ctra. N-152, s/n.
 Puigcerdà.
 972 140 665.
Consell Comarcal de la Cerdanya.
 Pl. Rec, 5.
 Puigcerdà.
 972 884 884.